

LICEUL „MIRCEA CEL BĂTRÂN” DIN CONSTANȚA ȘI „MIRCIȘTII” ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

dr. Lavinia Dumitrașcu¹

Abstract

This work presents the direct impact of the First World War on the "Mircea cel Bătrân" High School in Constanța, its impact in the lives of its alumni and the implication of the students, teachers and graduates of this educational institution during the great conflagration. Many of the students were enlisted as volunteers of the "Ovidiu" Scout cohort, which had been established at the "Mircea cel Bătrân" High School. Unfortunately, some of them did not return home, having lost their lives during the war. Their sacrifice was praised for a short while and then an undeserved silence followed. The only remaining testimony of this is the bronze plaque from the High School's hallway.

Keywords: First World War, "Mircea cel Bătrân" High School, Constanța, scouts, "Ovidiu" cohort, heroes, education

*

„Mircea cel Bătrân” din Constanța, gimnaziul, liceul și, azi, colegiul, definește, de la înființarea sa din 1896, performanța în Constanța, în întreaga țară și în toată lumea.

Întemeiat pe 1 septembrie 1896, în perioada de după revenirea Dobrogei la Țară, ca o necesitate firească, Gimnaziul clasic de băieți – cu clasele I și II ciclul inferior - și-a avut, inițial, sediul într-o clădire situată pe fosta stradă a Justiției, apoi, în casa consulului francez Magrin, de pe strada Cuza Vodă. În 1901 este botezat cu numele „Mircea cel Bătrân”. A urmat mutarea în mai multe sedii, care nu corespundeau acestui tip de instituție și nici numărului tot mai mare de elevi.

Peste trei ani de la vizita regală din anul 1904, N.T. Negulescu și-a negociat postul de director, cerând schimbarea gimnaziului în liceu și luarea de măsuri de modernizare a instituției. De acum începe clar devenirea în ceea ce este astăzi. În 1909 școala s-a mutat pe strada Traian. Peste doi ani gimnaziul devine liceu, profilul său fiind de *științe reale și practice*. În anul școlar 1914-1915 liceul avea ciclul inferior și ciclul superior. Pe lângă liceu erau grupate o serie de instituții culturale și artistice: universitate populară,

---

¹ Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

casă de citire, școală de desen industrial, Muzeul regional de antichități, bibliotecă, șezătorile Ligii culturale și ale liceului².

În 1914 liceul funcționa cu o secție reală și una modernă, în condițiile în care numărul elevilor crescuse. Importanța instituției de învățământ în urbe a determinat autoritățile să voteze, în 1914-1915, ridicarea unei clădiri speciale destinate liceului, donându-i 6.000 mp din grădina publică. Din păcate, prima conflagrație mondială a întrerupt mersul lucrurilor.

În toamna anului 1914 la Liceul „Mircea cel Bătrân”, directorul și profesorul N. Negulescu a creat Cohorta de cercetași „Ovidiu”, care făcea parte din Legiunea „Regina Elisabeta” și era comandată de profesorul N. Constantinescu Pană³. Din aceasta făceau parte 152 tineri, marea majoritate elevi ai liceului (învățau atunci 320 tineri⁴). Elevii, profesorii și absolvenții liceului, cercetași în Cohorta „Ovidiu”, erau pregătiți pentru a rezista și pentru a se descurca în condiții extreme, conform Legilor Cercetășiei, mai ales în situația de încă neutralitate în care se afla România. Se încerca inocularea și dezvoltarea valorilor morale, precum onoare, demnitate, solidaritate, patriotism, altruism, curaj, vigoare - calități absolut necesare în situația internațională. Și directorul N.T. Negulescu era conștient că intrarea în război a României era inerentă. De aceea pe 4 ianuarie 1915 acesta le spunea cercetașilor: *Vremurile ce ne așteaptă, și în perioada de pregătire a cărora ne găsim astăzi, vor cere atâtea sacrificii încât orice individ – de la copil, bătrân, bărbat sau femeie, aducându-și aminte de eroismul și abnegațiunea strămoșilor noștri, care ne-au păstrat țara și neamul, înfruntând cu puteri uriașe urgiile trecutului, trebuie să aibă partea lor de datorie*⁵.

---

² Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța. Anuar pe anul școlar 1921-1922. Publicat de Direcțiunea Școlii, Institutul de Arte grafice și editură „Constanța”, p. 90-91.

³ N. Negulescu, *Începutul cercetășiei la Constanța*, Tipografia „Cartea de aur”, Buc., 1934, p. 6-8.

⁴ Lavinia Dumitrașcu, *Cercetași elevi, absolvenți și profesori ai Liceului „Mircea cel Bătrân” din Constanța. Și ei sunt eroi ai Războiului de Reîntregire*, în „Dobrogea în contextul Primului Război Mondial”, Ed. Top Form, Buc., 2017, p. 228.

⁵ N. Negulescu, *op. cit.*, p. 3.

În august 1916 ministrul Instrucțiunii Publice, I. Gh. Duca, trimitea prefectilor o circulară prin care-i însărcina să le vorbească elevilor despre cauza justă a intrării României în război.

Începutul conflagrației transformă Liceul „Mircea cel Bătrân” în spital. Populația începuse să se refugieze, mai ales în Moldova⁶.

Cercetașii mirciști și-au făcut datoria. Copii încă, pregătiți însă și pentru condiții de război, au fost repartizați la spitalele din oraș - Spitalul Comunal, Spitalul Militar - și la cele nou create pentru îngrijirea răniților: la Liceul „Mircea cel Bătrân”, la Școala Normală, la Hotelurile Palace, Cazinou și Carol. La fiecare dintre puncte erau repartizați câte 8 cercetași. Elevii cercetași mai mari erau sanitari - făceau și puneau pansamente etc. -, iar cei mici mângâiau sufletele din trupurile rănite, citindu-le și scriindu-le scrisori soldaților către cei dragi de acasă. În afara acestora, doi cercetași erau brancardieri la gara orașului, locul unde soseau trenurile sanitare pline ochi cu răniții de pe câmpurile Topraisarului, cu cei cca. 600 răniți ai Diviziei sârbe, cu victimele raidurilor aeriene ce tocau Dobrogea din două în două ore etc. Alți cercetași erau repartizați la instituții, precum Poșta, Poliția, prefectura etc.⁷.

S-a propus continuarea activității liceului, în doar jumătate de zi, la școala primară numărul 1. Însă frontul se apropia de oraș, iar atacurile aeriene ale aeroplanurilor inamice nu conteneau. Cursurile nu puteau continua. Atacurile aeriene se intensificau direct proporțional cu apropiere frontului. Un al doilea exod al populației.

Foarte greu sunt salvate matricolele și o parte din arhiva liceului este încărcată într-o căruță ce pleacă spre Hârșova.

Pe 7 octombrie frontul se apropie și mai mult de oraș. Pe 8 octombrie pleacă tot corpul profesoral.

9 octombrie. Duminică. Constanța este ocupată. Liceul devine spital german⁸.

---

⁶ *Liceul în timpul războiului - ...august 1916 - 1 decembrie 1918*, în „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța....”, p. 64.

⁷ Lavinia Dumitrașcu, *op. cit.*, p. 230-231.

⁸ *Liceul în timpul războiului - ...august 1916 - 1 decembrie 1918*, în „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța. Anuar pe anul școlar 1921-1922. Publicat de Direcțiunea Școlalei”, Institutul de Arte grafice și editură „Constanța”, p. 64-66.

Unii dintre profesorii Liceului „Mircea cel Bătrân” au plecat pe front, alții au fost mobilizați la servicii auxiliare ale armatei, precum cenzura poștei și la spitale. Unii dintre ei, refugiați mai ales în Moldova, au predat la instituții din învățământ unde populația locală și cea venită de pe tot întinsul țării ocupate aveau nevoie de dascăli pentru a-și continua studiile.

Mulțumită „Anualelor Liceului „Mircea cel Bătrân”⁹, avem o listă a profesorilor și a activității acestora în perioada în care Dobrogea a fost ocupată:

1. *Gh. Rădulescu* – econom, profesor de religie, refugiat la Galați și apoi revenit în Constanța

2. *Ion Benteiu* – profesor de limba română, mobilizat la cenzura Poștei, apoi profesor la liceul din Huși. Inspector școlar între 15 iulie - 1 decembrie 1918.

3. *Marin Lișcu* – profesor de latină, mobilizat

4. *Grigore Roșu* – profesor de limba latină, mobilizat

5. *Constantin Lăzărescu* – profesor de limba latină, mobilizat

6. *Jules Barbier* – profesor de limba franceză, mobilizat la cenzura Poștei, apoi profesor la liceul din Huși și, mai târziu, mobilizat în Marea Legiune a Cercetașilor.

7. *Constantin Mureșanu* – profesor de limba germană, mobilizat

8. *Gheorghe Coriolan* – profesor de istorie, mobilizat la cenzura Poștei, apoi profesor la liceul din Galați, până în mai 1917, după care predă și este mobilizat la liceul din Huși.

9. *G.D. Petrescu* – profesor de istorie, titular la școala normală, mobilizat la Cenzura Armatei din Iași.

10. *I. Fodor* – profesor de geografie, mobilizat la spitalul de răniți din Iași, profesor la liceul internat din Iași.

11. *Gheorghe Balaban* – profesor de matematică, mobilizat.

12. *V. Alaci* - profesor de matematică, profesor la Iași.

13. *N.T. Negulescu* – directorul liceului, profesor de științe fizico-chimice, mobilizat.

14. *N. Borș* - profesor de științe fizico-chimice, mobilizat.

15. *Al. C. Alexandrescu* – profesor de științe naturale, mobilizat la Direcția Stabilimentelor de Artilerie.

---

⁹ *Liceul în timpul războiului...*, p. 64-66.

16. *Onoriu Mironescu* - profesor de științe naturale, mobilizat, rănit la Turtucaia.

17. *Gheorghe Carp* – maestru de desen și caligrafie, administrator al spitalului de la Hotel Palace, refugiat la Focșani, întors în Constanța.

18. *Ion Baston* – maestru de muzică, secretar, refugiat la Kiev cu autorizația Ministerului Instrucțiunii Publice.

19. *N. Constantinescu-Pană* – maestru de gimnastică, mobilizat, fiind comandant al Cohortei „Ovidiu” Constanța până pe 9 octombrie 1916, apoi la Regimentul 74 Brăila și, mai târziu, comandant al Cohortei cercetașilor refugiați din județul Covurlui, cu sediul la Galați.

Majoritatea elevilor au plecat din calea ocupanților împreună cu părinții lor, mai ales în Moldova, unde au urmat diferite licee. Alții au plecat ca cercetași și au luptat pe diferite fronturi, unii fiind răniți și uciși.

În bătălia de la Mărășești (24 iulie/6 august - 21 august/3 septembrie 1917) a luptat Divizia 9 Infanterie Constanța din care au făcut parte și elevi, foști elevi și profesori ai Liceului „Mircea cel Bătrân”. Aici și-a pierdut mâna elevul cercetaș Ion Jalea, viitorul sculptor. Mulți dintre mirciști au fost înregimentați și în Regimentul 34 Infanterie Constanța.

Printre primele victime au fost elevii cercetași ai Liceului „Mircea cel Bătrân”¹⁰: *I. Buzatu, Constantin Crăcană, Aurel Predescu, Moise H. Mozen Nadel* - căzuți sub bombardamentul inamic pe 20 august 1916, în timpul serviciului de sanitari la Liceul „Mircea cel Bătrân”, transformat în spital militar - și *Zoropapel Tegan* - ucis de aeroplan în timpul voluntariatului la serviciul mobilizării de pe lângă prefectura Constanța (octombrie 1916). Lor li s-a adăugat și *Farmache(i) Cristofor*, elev în clasa I, cercetaș sanitar în spitalele din Cernavodă și Buzău. A murit în 1918 într-un spital din Iași, în urma unei boli contractate în timpul războiului¹¹.

Între comandanții de grupe de cercetași, elevi, absolvenți și profesori ai Liceului „Mircea cel Bătrân” din Constanța căzuți în Războiul Reîntregirii¹² se înscriu:

---

¹⁰ Ion Faiteș, *Monografia Colegiului „Mircea cel Bătrân” Constanța*, Ed. Muntenia, Constanța, 2004, p. 73-74; Aurelia Lăpușan, Ștefan Lăpușan, *Constanța. Memoria orașului*, vol. I 1878-1940, Ed. Muntenia, Constanța, 1997, p. 208; N. Negulescu, *op. cit.*, p. 29-31.

¹¹ *Cercetășia la Constanța*, în „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța...”, p. 92.

¹² Lavinia Dumitrașcu, *op. cit.*, p. 231-233.

• *Achile Sarry*, născut în 1894 în Constanța¹³, absolvent al Liceului în promoția 1914-1915. Sublocotenent în Regimentul 34 Infanterie¹⁴, a căzut la Turtucaia (1916) – afirmă economist Gh. Rădulescu¹⁵, în timp ce Negulescu scrie că a fost ucis la Mărășești.

• *Tanța Eugeniu*, sublocotenent, Regimentul 34 Infanterie¹⁶, mort pe câmpiile Mărășeștiului – afirmă Negulescu, în timp ce Ion Faiter îl consideră căzut în luptele de pe Tisa. Negulescu mărturisește că a luptat *în același regiment cu foștii lui elevi și foștii lui cercetași. Tanța Eugeniu și-a dat sfârșitul, plin de răni, aproape în brațele sale.*

• *Tulbure Vasile*, născut în 1896 în Constanța¹⁷, proaspăt absolvent al Liceului – șef de promoție 1915 -, sublocotenent în Regimentul 34 Infanterie, căzut la Nămolosa (1917) – după Negulescu – și, după Gh. Rădulescu¹⁸, la Mărășești.

• *Dumitrescu Nicolae*, proaspăt absolvent al Liceului, sublocotenent Regimentul 34 Infanterie, a luptat la Nămolosa și este ucis în luptele de la Mărășești (1917).

• *Titus Gh. Budac* – fost elev al Liceului, instructor al cercetașilor mirciști, sublocotenent în Regimentul 34 Infanterie, a căzut la Turtucaia (23 august 1916).

Alți profesori, absolvenți și elevi căzuți pe câmpul de luptă:

- locotenent *Gheorghe Haneș* – instructor al cercetașilor mirciști, căzut la Turtucaia.
- *Dumitru Constantinescu* – profesor de contabilitate la „Mircea”, ucis de un aeroplan inamic, la primul bombardament, în 1916.
- *Gh. V. Danu* – profesor de *diferite materii – franceză, germană* și secretar al școlii, căzut la Iași, în timpul refugiului.
- *Vasile Du(i)mitrescu*, profesor de geografie și istorie, fost director al Liceului între 1902-1903, își stimula elevii spre năzuința către unitate

---

¹³ „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 98.

¹⁴ *Cercetășia la Constanța...*, p. 92.

¹⁵ „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 9/ cuvântarea economistului Gh. Rădulescu/

¹⁶ *Cercetășia la Constanța...*, p. 92.

¹⁷ „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 98.

¹⁸ *Idem*, p. 9/ cuvântarea economistului Gh. Rădulescu/

națională. Erau o obișnuință excursiile prin țară ale acestuia cu elevii premiați. Absolvise Facultatea de Litere și Filozofie la Universitatea Iași. Sorin Dimitriu și-l amintește astfel: *Plin de zel pentru cunoașterea istoriei, cu o minte perfect echilibrată, cu însușiri diverse, îndrumător al celor necăjiți, de o mare onestitate, bun, blând și sincer; plângea, râdea și se bucura din toată inima când era cazul.* Autor a numeroase volume despre istoria modernă și contemporană a României. A făcut campania din Bulgaria. Căpitanul Vasile Dumitrescu a comandat, în Primul Război Mondial, Compania X din Regimentul 51, Corpul III Armată. A căzut în luptele de la Amzacea, în septembrie 1916.

- *Garabet Aznavorian*, fratele lui Hurmuz, elev cu termen redus – mort pe front în Moldova. Înmemorat în Cimitirul Eroilor de la Socola. La cererea familiei, în 1926, este deshumat de Societatea „Cultul eroilor” și reînhumat la Brăila.
- *Gheorghe P. Toma* comandant de companie. Căzut la Mărășești.
- *Ioan Jipa* – din comuna Carol I, născut în 1894¹⁹, absolvent al Liceului, promoția 1915, sublocotenent Regimentul 13 Artilerie.
- *Aristotel Diamandopol* – locotenent de administrație, a cerut să fie trecut ofițer combatant; mort pe front.
- *Anghelescu Temelie* – căzut în luptele de pe Tisa.
- *Dumitru Băduleșteanu* – căzut în luptele de pe Tisa.
- *Constantin Mihăilescu* – căzut în luptele de pe Tisa.
- *Gheorghe Sasu* - căzut la Turtucaia (1916).
- Locotenent *Ștefan Panaitescu*
- *Petre Vârnav*
- *Iacob Cristache* – născut în 1894 în Tortoman²⁰, absolvent al Liceului, promoția 1915.
- *Mocanu Constantin*
- *Vulcan Anibal*

Legal, Liceul „Mircea cel Bătrân” a existat în timpul războiului, de vreme ce elevii și profesorii săi erau mobilizați sau în pribegie²¹, însă, în fapt,

---

¹⁹ „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 98.

²⁰ *Idem.*

n-a funcționat nici o clasă în perioada octombrie 1916 - ianuarie 1919. S-a încercat reînființarea gimnaziului în 1918, la stăruințele părinților, părintelui econom Gheorghe Rădulescu și ale profesorului Gheorghe Carp. Profesori din Constanța și din Tulcea, unii întorși din prizonierat sau de pe front, au format un corp profesoral gata să predea copiilor. Aceștia sunt: econom Gheorghe Rădulescu, preotul I. Grigorescu, soții Gheorghidi – foști profesori la Tulcea, profesorul Calafeteanu – tot de la Tulcea, aflat încă în prizonierat în Bulgaria -, profesoara de litere Roată, Sterescu – licențiată în farmacie, profesorul mircist Gheorghe Carp. Au fost distribuite catedrele, a fost cumpărat mobilierul necesar, iar profesorul Calafeteanu, proaspăt eliberat din prizonierat, a cumpărat de la București manualele și rechizitele necesare copiilor care se înscriuseră la primăria germană. Se hotărâse și data deschiderii gimnaziului: 1 februarie 1918.

Însă o „reprezentatie” dată de români și germani, în folosul cantinei, pentru familiile celor plecați pe front – unde mâncău și elevii rămași în Constanța –, organizată de Gh. Rădulescu și de primăria germană, avea să năruiască planurile inimoșilor profesori. În timpul spectacolului un grup de bulgari au început să scandeze împotriva românilor. Au fost arestați, ordinea a fost restabilită, reprezentația a continuat, dar, probabil, din cauza măsurilor dure luate împotriva scandalagiilor bulgari, nu s-a mai permis nici o serbare românească, primarul Papetin a fost mutat, iar gimnaziul a rămas închis. Profesorii care inițiaseră deschiderea gimnaziului au primit amenințări din partea ocupanților bulgari, astfel încât germanii, ocupanți mai civilizați, i-au luat sub protecția lor. Materialul didactic cumpărat a fost distribuit altor școli, iar manualele au fost vândute de primărie copiilor ce se pregăteau în particular²².

Pe 22 august 1918 o constănțeancă întoarsă din refugiu, comerciantă, Ecaterina Limbidi, scria copiilor săi, rămași la Galați, despre situația Liceului „Mircea cel Bătrân”: *aicea până acum nu e hotărât a se deschide Liceu, și nici băeții nu se dă drumu la București, am pierdut toți băeții anii ăștia din urmă ce au rămas aicea în Constanța, colegii lui Ovidiu²³ tot în a cincea au*

²¹ G. Coriolan, în „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța...”, p. 13

²² Gh. Carp, *Încercarea de a deschide liceul în 1918*, în „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța...”, p. 67-68

²³ Despre Ovidiu Limbidi, vezi: Lavinia Gheorghe, *O personalitate mai puțin cunoscută a Dobrogei: Ovidiu Limbidi (1900-1965). Elevul, studentul și șeful Direcției Hidrografice*

rămas, acum se vorbește că va veni o comisiune spre a-i asculta, ceea ce nu crede nimeni²⁴.

La intrarea autorităților române în Constanța, pe 1 decembrie 1918, localul liceului era ruinat și un adevărat depozit de gunoi. Au scos 130 căruțe de gunoi, un cadavru. S-au găsit doar 7-8 bănci serios deteriorate, ceva dulapuri goale, sparte, câteva aparate și mașini ale laboratorului – și acestea stricate, cele mai valoroase fuseseră furate, iar biblioteca nu mai avea cărți. Clădirea nu mai avea țevile de plumb, sonerie sau ivărele de aramă. Locuința directorului era inundată, zidurile fuseseră murdărite, acoperișul stricat, iar ferestre nu mai existau²⁵.

De aici s-a plecat cu reluarea cursurilor la Gimnaziul „Mircea cel Bătrân” pe 23 ianuarie 1919: fără mobilierul necesar, cu lipsă de profesori, de manuale, de clase suficiente, ceea ce determina ținerea unui număr redus de ore.

În 1936, în cadrul unei solemnități ocazionate de aniversarea a 40 de ani de existență a Liceului „Mircea cel Bătrân”, în „Sala de serbări” a fost dezvelită placa comemorativă dedicată elevilor, absolvenților și profesorilor căzuți în Primul Război Mondial, operă a marelui sculptor Ion Jalea, fost elev al Liceului, el însuși rămas fără o mână în timpul Războiului Reîntregirii. Fondurile pentru realizarea plăcii memoriale fuseseră strânse de Comitetul de elevi, constituit pe 1 Decembrie 1933, comitet ce lansa, pe 1 decembrie 1933, *Chemarea către tineretul școlar din Constanța*:

Înaintașii noștri, luându-și unii zborul chiar de pe băncile școlii, au încununat liceul cu o aureolă ce ne dă încrederea că prin muncă vom putea fi și noi de folos țării.

Dacă astăzi putem aspira lumina ce se varsă de pe catedrele școlii, dacă ne este dat să ne ridicăm pe calea culturii, aceasta se datorește nobilului lor sânge, vărsat din belșug pe câmpiile României.

Constanța, în „Anuarul Muzeului Marinei Române”, tom XVII, 2014, p. 81-103; Lavinia Dumitrașcu, *Documente inedite privind formarea și activitatea hidrografului Ovidiu Limbidi (1900-1965)*, în „Anuarul Muzeului Marinei Române”, tom XVIII, 2015, p.162-174.

²⁴ Lavinia Gheorghe, *Scrisorile unei mame cu doi băieți pe frontul Primului Război Mondial*, în „Țara Bârsei”, XIII, nr. 13, 2014.

²⁵ *Liceul de la 1 Decembrie 1918 până în 1920*, în „Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța...”, p. 69-70.

Foștii elevi, luptând și jertfindu-se pentru patrie, s-au înălțat în rândul celor mai desăvârșiți îndrumători ai noștri, nimbul de lumină ce ne înconjoară fînța lor cerească de jertfire pentru mărirea neamului nostru.

Iată de ce nu se cade, iubiți colegi, să mai lăsăm a se uita numele lor, afundându-se tot mai adânc sub giulgiul nepăsării. Trebuie să scoatem amintirea lor la strălucirea veșnică.

Iubiți colegi,

E datoria voastră ca numele lor să fie scris cu litere de aur pe placa de bronz, să fie fala trecutului, bucuria evlavioasă a prezentului și încrederea viitorului.

Nu cerșim nimic. Faceți-vă datoria, cum simte, cum trebuie să simtă inima voastră românească.

Președinte: Drăgan F. Nicolae

Vice-președinte: Funogea I. Ion

Secretar: Beloiu D. Mihai

Casier: Diradurian Diran

*Membri: Bădică G. Ion, Haralambie V. Eugeniu, Mazmanian Armenag, Sandu T. Constantin, Bădescu M. Costin, Jipa I. Ion, Ionescu N. Valeriu, Zacca T. Constantin, Bivolaru I. Petre, Bogdan D. Ion, Ștefănescu P. Petre*²⁶.

La festivitatea de dezvelire a plăcii au participat și fostul ministru al Instrucțiunii Publice, dr. Constantin Angelescu, apropiat al instituției de învățământ, primarul Constanței, Horia Grigorescu, ajutorul de primar, avocatul Scipio Vulcan, fost elev al liceului și cercetaș de război.

Dr. Constantin Angelescu considera că placa omagială dezvelită *trebuie să fie o veșnică pildă de educație cetățenească și națională pentru generațiile viitoare*²⁷.

În continuare vă reținem atenția cu mesajele de respect și mulțumirea adresate mirciștilor care au devenit eroi ai Primului Război Mondial, și care, prin jertfa supremă, și-au adus contribuția la realizarea României Mari.

---

²⁶ *Aniversarea de 40 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța. Anuar – volumul al X-lea, pe anii școlari 1934-1935 și 1935-1936, Institutul de Arte Grafice „Albania” Constanța, 1937, p. 70-72.*

²⁷ Lavinia Dumitrașcu, *Cercetași elevi, absolvenți și profesori ai Liceului „Mircea cel Bătrân” din Constanța...*, p. 234.

Mesajele sunt înscrise în cuvântările și articolele publicate în Anuarele Liceului, începând cu primul său număr - 1921-1922 - și continuând cu următoarele, până în 1936. Ca o dovadă că profesorii, elevii și cei apropiați prestigioasei instituții de învățământ nu i-au uitat.

- Econom Gh. Rădulescu, profesor al liceului:

Acest liceu, pepinieră de cultură... și-a împrăștiat din sânul lui nu numai raze de lumină, dar și sângele martirilor; căci deși azi serbăm abia a 25-a aniversare, el înnumără tot atâția martiri și anume 11 profesori și mulți elevi, ce au pecetluit cu sângele lor idealul suprem. (...)

Acum, când serbăm a 25-a aniversare a liceului nostru,(...) să-mi fie permis a vă atrage atenția asupra datoriiilor de căpetenie ce pot eși din serbarea de azi. De ea reese că datori suntem să ne amintim cu drag și cu venerație de toți aceia care au luptat pentru idealul sfânt urmărit de acest liceu; datori suntem omagiu celor ce trăiesc, venerațiune celor morți. Și înainte de a părăsi acest sfânt locaș, să ridicăm sufletele noastre către Domnul și să zicem: «Doamne, iartă-i pe acei dintre frații noștri, dascăli și elevi, pe care Tu i-ai chemat în lumea veșniciei și întărește pe toți cei cari au lucrat, lucrează și vor lucra de aci înainte pentru realizarea idealurilor sfinte ale școlii neamului românesc. Amin!»²⁸.

- G. Coriolan, director al Liceului „Mircea cel Bătrân”

...Mulțumită spiritului de jertfă al poporului românesc, Dobrogea scumpă, Constanța cea dorită de toți, au fost recâștigate. Mulți dintre elevii și absolvenții acestui liceu, în calitate de cercetași, soldați și ofițeri, și-au vărsat sângele, ca să ajungem în acest fericit rezultat.

Toți acești vrednici fii ai liceului și-au îndeplinit eroica și sublima lor jertfă pentru recâștigarea moștenirii lui Mircea cel Bătrân²⁹.

- N.T. Negulescu, profesor, fost director al Liceului și inspector general școlar:

...sprijinul dv. – referitor la construcția noului local al liceului, n.n. – nu se acordă nouă, nu se acordă acestui local, dar se acordă fiilor dv., generațiunii viitoare care trebuie împuternicită în așa fel încât să poată susține pe umerii lor România Mare, întregită, care a fost făurită și de foștii

²⁸ Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 8-9.

²⁹ G. Coriolan, *Din trecutul Liceului „Mircea cel Bătrân”*, în „Analele Dobrogei”, nr. 1, 1922, p. 80.

elevi ai liceului, care au știut să cadă cu fața la dușmanul groaznic la Turtucaia, în șanțurile Mărășeștilor, ca foștii elevi Sarry, Tanta, Jipa, Dumitrescu N., Tulbure Vasile a căror memorie să fie veșnică și a căror purtare de elev și purtare de român să fie exemple generației actuale³⁰.

... sentimentul mare de dragoste către Patrie și Neam a încălzit inimile tuturor acelor pe care soarta i-a hărăzit să aibă un rol în școala din această regiune a țării (...) și că tineretul format sub influența lor, și-a făcut dovada sentimentelor patriotice, în marele războiu, când mulți, al căror nume se află pe această placă³¹ și-au dat viața pentru neam... în văzul directorului lor, nu departe de ei; iar alții, după dovada vitejiei acolo, au trăit și au ajuns să cinstească viața de azi a orașului care se mândrește cu ei și face în momentul de azi garda de onoare împrejurul școlii și a Dvs.³², Radu Roșculeț, Horia Grigorescu, Scipio Vulcan și alții³³.

- Bucur Constantinescu, avocat, membru în Comitetul școlar al Liceului:

Unele dintre vlăstarele noastre au pierit în războiu, Ei au luptat în piept cu focul sacru al națiunii noastre. Părinții să fie mângâiați, căci fiii lor aceștia au bine meritat de la Patrie și vor fi în același timp un veșnic exemplu de credință și iubire de Patrie înaintea tuturor elevilor acestei instituții...³⁴.

- Scipio Vulcan, fost elev al liceului, cercetaș, avocat:

Îmi explic de ce în ziua de 20 August 1916 în curtea Școlii Normale din localitate, transformată în spital, au fost uciși, în timp ce se aflau la datorie, cercetașii Al. Buzatu, C-tin Crăcană, Al. Petrescu și Moise H. Mozeș, jertfindu-și viața lor pentru ca cercetășia să capete splendoarea visată de făuritorul ei, iubitul nostru rege Carol al II-lea.

Îmi explic de ce aceleași tinere vlăstare, în avântul lor cercetășesc, au pornit pe drumul pribegiei și s-au îndreptat spre Moldova, alcătuiind formațiuni cercetășești ca cele de la Sculeni, pilduitoare prin avântul patriotic, rezervor neseecat de energii românești.

³⁰ Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 35.

³¹ Este vorba de placa de bronz sculptată de Ion Jalea – elev al liceului, el însuși cu o mână pierdută în război -, care se află și azi în holul Liceului.

³² Se adresa ministrului Educației Naționale, dr. Constantin Angelescu, prezent la festivitate.

³³ Aniversarea de 40 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 34.

³⁴ Aniversarea de 25 ani a Liceului «Mircea cel Bătrân» din Constanța..., p. 37.

Placa de bronz pe care e săpat numele a parte din rândul lor, foști ostași și cercetași, să fie un îndemn generațiilor tinere pentru a-și iubi țara, neamul și tronul în aceeași măsură ca și cei al căror nume este săpat în acel bronz.

Nu mă pot reține a nu aduce un cuvânt de mulțumire d-lui Director Gh. Coriolan, în numele foștilor elevi și în numele membrilor asociației cercetașilor din războiul 1916-1918, precum și elevilor liceului care prin stăruitoarea lor grijă au realizat sumele necesare pentru înălțarea acestei minunate plăci, opera iscusitului sculptor Ion Jalea, și el elev al acestui liceu³⁵.

- Ion Stoianovici, elev:

În sufletul nostru imaginea ... acestui liceu falnic ... e întipărită cu litere de neșters, cu litere din sângele elevilor care în sincer și cald avânt, părăsind băncile școlii, luptau și muriau pentru țară, pentru idealul nostru național. Ei, măreții eroi, au arătat atunci sufletul străvechiu al poporului, al străbunilor noștri care la granițele și pe câmpiile țării și-au semănat trupurile ucise de dușmani; ei au încununat liceul cu o aureolă nepieritoare.

Prin placa comemorativă ce li s-a ridicat, noi ne vedem împlinită o datorie.(...)

Pioasă amintire celor căzuți din rândurile elevilor, această placă este o întruchipare în forme plastice a respectului și admirației faptelor lor, e dovada cea mai elocventă că noi nu putem uita niciodată eroicul sânge care a curs.

(...) Departe de sufletul lor barbar – al vecinilor dușmani, n.n - , noi, elevii strânși în jurul acestui liceu, cinstim memoria celor căzuți arătând lumii că și azi, ca și acum 20 de ani, suntem gata de a porni de aici, din mijlocul acestor săli, pentru a apăra sfânta noastră țară³⁶.

- Deosebită este și scrierea profesorului Gr. Someșanu, intitulat *Cuvinte pentru eroii neamului rostite de ziua eroilor*. Deși nu face trimitere directă la eroii mirciști, fără îndoială că sentimentele și mulțumirile pe care le exprimă profesorul li se cuvin în primul rând³⁷.

---

³⁵ *Idem*, p. 40-41.

³⁶ *Idem*, p. 46.

³⁷ *Idem*, p. 74-77

- O poezie a unui elev al Liceului „Mircea cel Bătrân”, în clasa a VIII-a în 1925-1926, intitulată simplu, *Scrisoare din război*³⁸. Numele autorului, Virgil Teodorescu, viitor poet, prozator, eseist și traducător român, președinte al Uniunii Scriitorilor din România între 1974-1978; „produs” al Liceului „Mircea cel Bătrân” Constanța.

Scrisoare din război

Mă bucur, mamă, că-n scrisoarea ta
Sunt toate-așa cum socoteam să fie ...
Știi mamă, și pe aici e bucurie
Cu toate că scrisoarea ta purta
Atâta ngrijorări și duioșie.

Și, dacă-acum m-am pornit să scriu,
Te rog să nu mă plângi în orice rând
Dacă mai plângi, eu nici n-am să mai viu
Atâtea lacrimi să te văd plângând.

Știi, mamă, și-n război e poezie,
Și o poemă-ntreagă-i un războiu.
Atâtea lucruri, mamă, am să-ți spun
Când m-oi întoarce teafăr înapoi

Și-om sta de vorbă numai amândoi
Într-o înserare caldă și târzie.

Eu cartea-aceasta-am scris-o în tranșei,
În fața mea sunt sârme înghimpate
Și toate par așa încrucișate
Pe câmpul larg, un joc de funigei.

Să nu te uiți la petele de sânge:
Purcesu-ma-m să scriu fără de preget

---

³⁸ Virgil Teodorescu, *Scrisoare din război*, în *Anuarul V al Liceului «Mircea cel Bătrân» pe anii școlari 1925-1926 și 1926-1927 publicat de G. Coriolan, Director al Liceului, Constanța, 1928, p. 18-19.*

Și tocmai când vroiam să-nchei un rând
O schijă a sbucnit și nu știu când
Mi-a retezat o așchie de deget.
(Dar lucrul acesta mamă, nu-i nimic:
Ți-aduci aminte supărarea ta
Și ce mult sânge, mamă, îmi curgea
Din zbenghiurile mele cu pisica?)

Eu știu că sângele nu-ți place ție,
Și-aș fi vrut să nu știi nici năpasta
Dar vezi, eu n-am putut să fac aceasta
Că n-am mai avut, mamă, nici hârtie.

Și dacă rându-i oarecum cam strâmb,
Să știi că scris-am cartea pe carâmb
Și m-am oprit așa, pe la răstoace.
Și fiindcă, mamă, ți-am vorbit de deget,
Să știi că picurii din rândul doi încoace
Au picurat din degetul suleget.

Te sărut, mamă, și încheiu așa:
Să nu fii tristă când îmi scrie atât
Și lacrimi să nu-mi trimiți deloc:
La var-am să viu într-o'nserare
Și am să-ți prind, cucernic, după gât
Același firicel de busuioc
Ce mi l-ai dat în ziua de plecare.

Pentru Liceul „Mircea cel Bătrân” din Constanța, intrarea României în Primul Război Mondial a însemnat sfârșitul unei etape.

Dar, pe de altă parte, desfășurarea războiului a confirmat educația primită și pregătirea cercetășească a elevilor și profesorilor. Care și-au dat viața. Mulți, voluntari.

Activitatea Liceului a înghețat.

Sfârșitul războiului a însemnat un nou început. Al revenirii copiilor și profesorilor, începutul luptei pentru a aduna bani în vederea construirii unei

case a instituției de învățământ constănțean. Și al cinstirii profesorilor și colegilor care nu s-au mai întors din război.

Acest articol este unul de aducere aminte, cu fruntea plecată spre mulțumire.

Și ca un îndemn pentru noi, cei de azi, de a nu-i uita pe eroii „mirciști” și de a-i cinsti așa cum merită.